
Vladimír P. Polách, ph.d.

vladimir.polach@upol.cz

FF MU, 20. 4. 2017

#cyberpunk: definice

- literární hnutí n. literární žánr?
 - J. Clute: škola a hnutí
- datace?
 - 1984: W. Gibson: *Neuromancer*;
 - 1986: *Mirrorshades* (ed. B. Sterling)
- kyberpunk a kyberkultura
 - sociokulturní formace, soubor kyberkulturních narací/textů včetně kyberpunkových (fikčních)

#cyberpunk: tematizace

- *kyber* a *punk* složka každodennosti
 - onniprezentní a onnipotentní ICT
 - re-mix („ulice si najde pro všechno vlastní využití“)
- hranice lidství:
 - wetware, kyborgizace; konstrukt (ROM); UI (AI)
- hranice reality:
 - kyberspace, virtualita, rozšířená realita, hyperrealita
- vztah jedince a společnosti, stav společnosti
 - nadnárodní korporace, války, balkanizace, privatizace veřejného prostoru i majetku, hackerství

#cyberpunk: estetika, narativita

- estetika technologie
 - „The sky above the port was the color of television, tuned to a dead channel.“
- estetika „punku“:
 - hrdinové z okraje, spodiny (?), modifikace těla, oblečení, architektura (město); umění *kazu*
- rychlé vyprávění, minimalizace kontextu
 - novotvary (neologismy), slang, mluvený jazyk
- koláž, pastiš

#cyberpunk: kořeny

- new wave SF: Aldiss, Michael Moorcock, Norman Spinrad, James G. Ballard, S. Delany
- starší tradice a hard SF: Wells, Heinlein, Anderson, Niven, J. Varley, P. K. Dick, Alfred Bester
- detektivní „drsná škola“: Dashiell Hammet – R. Chandler
- jiné vlivy mimo oblast SF: William Burroughs; Robert Stone; Thomas Pynchon
- hippies, punk, kontrakultura
- anime...

#cyberpunk: datace

- od: 80. léta
- do: ?
 - 1991 – Lewis Shiner: *Confessions of an ex-Cyberpunk*
 - 1991 – Bruce Sterling: *CP in the Nineties*
 - 2002 – Pat Cadigan: *Ultimate Cyberpunk*
 - 2007 – James Patrick Kelly & John Kessel: *Rewired. The Post-Cyberpunk Anthology*
 - 1999 – Matrix (f; L. a A. Wachovski)

#cyberpunk: seznam I

- 1982 – Rudy Rucker: *Software*
- 1984 – William Gibson: *Neuromancer*
- 1985 – Bruce Sterling: *Schismatrix*
- 1985 [1983] – Greg Bear: *Blood Music*
- 1986 – Bruce Sterling (ed): *Mirrorshades* (p)
- 1986 – William Gibson: *Burning Chrome* (p)
- 1986 – William Gibson: *Count Zero*
- 1987 – Pat Cadigan: *Mindplayers*
- 1988 – Bruce Sterling: *Islands in the Net*
- 1988 – Rudy Rucker: *Wetware*
- 1988 – William Gibson: *Mona Lisa Overdrive*
- 1989 – Bruce Sterling: *Crystal Express* (p)
- 1989 – John Shirley: *Heatseeker* (p)
- 1989 – Lewis Shiner: *Deserted Cities of the Heart*
- 1990 – Bruce Sterling a William Gibson: *The Difference Engine*
- 1991 – Rudy Rucker: *Transreal!* (p)

#cyberpunk: seznam II

- Sterling, Bruce: Involution Ocean (1977); The Artificial Kid (1980); Globalhead (p, 1992); Heavy Weather (1994); Holy Fire (1996)
- Rucker, Rudy: White light (1980), Spacetime Donuts (1981), The Hacker and the Ants (1994); Semiotexte (1989)
- Cadigan, Pat: Patterns (p, 1989); Synners (1991); Fools (1994), Tea From An Empty Cup (1998)
- Stephenson, Neal: Snow Crash (1992); The Diamond Age (1995); Cryptocomicon (1999)
- Gibson, William: Virtual Light (1993); Idoru (1996);
- Kelly, James Patrick: Look Into The Sun (1989), Wildlife (1994)
- Shirley, John: The Exploded Heart (p, 1996)
- Shiner, Lewis: Frontera (1984)
- William, Walter John: Hardwired (1986)
- Mason, Lisa: Arachne ([1987]1990)

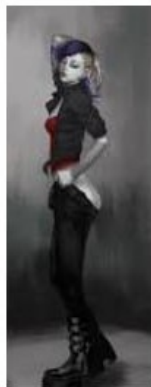
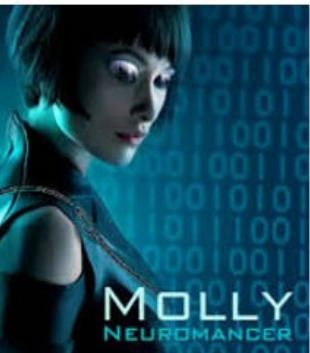
Ženy, CP a gender

#Molly Millions (Sally Shears)

- Johnny Mnemonic, Neuromancer, C.Z., Mona Lisa Overdrive
- CP ikona/model/steretyp: chování, vystupování, oblečení
- bodyguard, „pouliční samuraj“, „pracující děvče“

#...a ty ostatní?

11 : 1

Timothy Leary:

„Gibsonova definice ženství si také zaslouží obdivný rozbor. Na rozdíl od jeho mužských postav jsou ženy silné, nezávislé, výkonné, hrdinné a působivě atraktivní. Jsou to šamanky, vzdělané čarodějky, hravé, veselé, báječné věstkyně. Gibsonovy ženy mají více světské moci, hmotného know-how, politického zanícení.

#cyberpunk a gender

1.

Molly/Case : gender

2.

Molly : domina(trix)

3.

Cyberspace : gender

#cyberpunk: kořeny II (gender II)

- feministická a alternativní SF 70. let:
- Joanna Russ: *The Female Man* (1975)
 - Alice-Jael Reasoner
- James Tiptree, Jr. --- William Gibson
 - *The Girl Who Was Plugged In* (1974)
 - *Winter Market* (1985)

#cyberpunk: seznam III

- Sterling, Bruce: Involution Ocean (1977); The Artificial Kid (1980); Globalhead (p, 1992); Schismatrix (1985); Mirrorshades – editor (86); Islands in the Net (1988); Crystal Express (1989); Difference Engine (s W. G., 1990); Heavy Weather (1994); Holy Fire (1996)
- Gibson, William: Neuromancer (1984); Burning Chrome (1986); Count Zero (1986); Mona Lisa Overdrive (1988); Difference Engine (s B. S.; 1990); Virtual Light (1993); Idoru (1996);
- Rucker, Rudy: White light (1980), Spacetime Donuts (1981), Software (1982); The Hacker and the Ants (1994); Wetware (1988); Semiotexte (1989); Transreal (1991);
- Cadigan, Pat:** Mindplayer (1987); Patterns (p, 1989); Synners (1991); Fools (1994), Tea From An Empty Cap (1998)
- Stephenson, Neal: Snow Crash (1992); The Diamond Age (1995); Cryptocomicon (1999)
- Kelly, James Patrick: Look Into The Sun (1989), Wildlife (1994)
- Shirley, John: Heatseeker (1989); The Exploded Heart (p, 1996)
- Shiner, Lewis: Frontera (1984); Deserted Cities of the Heart (1989)
- Bear, Greg: Blood Music (1985)
- William, Walter John: Hardwired (1986)
- Mason, Lisa:** Arachne ([1987]1990)

#cyberpunk a feminismus

Gregory Benford (1988)

„Jeden z pozoruhodných prvků cyberpunku je fakt, jak malý význam v něm hrají ženy s výjimkou těch technokraticky zaměřených a vzešlých z prostředí ulice. Feministické postoje, které byly prosazovány ve sci-fi v předchozích dekadách, byly ve velké většině zapomenuty.“

Karen Cadora (1995):

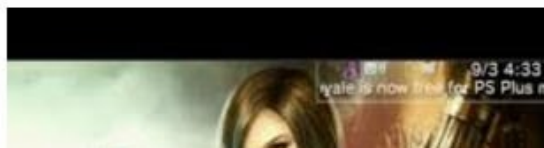
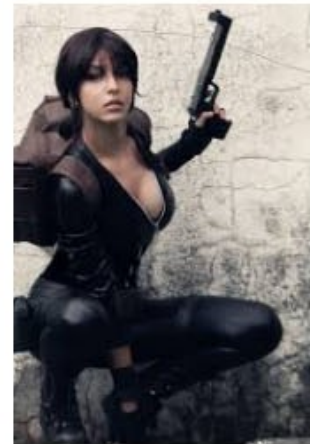
„Cyberpunk je typický obranou heterosexuality. [...] Trumfálním vítězstvím maskuliního hrdiny je návrat k romantickému rurálnímu životu.“

Bruce Sterling (2007):

„Projevoval jsem zvláštní zájem o vzteklé feministické SF traktáty, protože bylo zřejmé, že se ode mě neočekává, že jim budu rozumět.“

#cyberpunk a feminismus II

- hnutí nebo žánr?
 - Steling 1986: Gibson, Rucker, Shirley, Shiner a Sterling
- „kluci z Texasu“ (V. Hollinger 1992):
 - 1946 – Rudy Rucker; 1948 – William Gibson; 1950 – Lewis Shiner; 1951 – Greg(ory) Bear; 1951 – James Patrick Kelly; 1953 – John Shirley; 1953 – Lisa Mason; 1953 – Pat Cadigan; 1953 – Walter Jon Williams; 1954 – Bruce Sterling; 1955 – Bruce Bethke; 1959 – Neal Stephenson
- subverzivní čtení: punk proti čemu?

#cyberpunk: kontext

- cyberpunk jako součást postindustriální společnosti
 - (Sterling 1986): Každý kyberpunk se vyznačuje vizionářskou silou.
- cyberpunk jako angažované umění
 - (Larry McCaffery 1988): CP je – zdá se – dnes jediné umění, které se systematicky zabývá klíčovými politickými, filozofickými, morálními a kulturními problémy současného světa
- cyberkultura jako revolta
 - (Douglas Rushkoff, 1994): Lidé žili v kmenech, lovci a sběrači. Byli to nomádi, kteří sledovali stáda zvířet, užívali si volného sexu a uctívali živly. Jakmile se v rámci zemědělské společnosti usadili, *everything went wrong*. Muži založili patriarchát.

#možnosti

- Neal Stephenson: The Diamond Age
- Bruce Sterling: Holy Fire
- feminist cyberpunk

...velká vlna spisovatelů

#literatura

- Haraway, Donna: *Simians, Cyborgs and Women*. New York 1991.
- Hayles, N. Katherine: *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. Chicago/London 1999.
- Hollinger, Veronica: Cybernetic Deconstructions: Cyberpunk and Postmodernism. in: McCaffery, L.: *Storming the Reality Studio*, pp. 203-218.
- Hollinger, Veronica: (Re)reading Queerly: Science Fiction, Feminism, and the Defamiliarization of Gender. *Science Fiction Studies*, Vol. 26, No. 1, On Science Fiction and Queer Theory (Mar., 1999), pp. 23–40.
- *Mississippi Review*, Vol. 16, No. 2/3 (1988) (celé číslo věnované CP)
- Karen, Cadora: Feminist Cyberpunk. *Science Fiction Studies*, Vol. 22, No. 3 (Nov., 1995), pp. 357–372.
- Liang, Ying: Female Body in the Postmodern Science Fiction. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 5, No. 10, pp. 2037–2045, October 2015.